

СТРУКТУРА МАЛАКОЦЕНОЗІВ ПЕРЛІВНИЦЕВИХ БАСЕЙНУ РІЧКИ СЛУЧ

Мельник Юлія Юріївна,
здобувачка II курсу спеціальності 091 Біологія,
ОКР «Магістр»
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Павлюченко Олеся Вікторівна,
кандидат біологічних наук, доцент
кафедри зоології, біологічного моніторингу та охорони природи
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Визначення сучасного стану малакоценозів перлівницевих є важливим завданням сьогодення, адже існує особлива потреба у дослідженнях для спеціалістів, які вивчають екологічне прогнозування можливих змін у прісноводних водоймах України.

До 2000 року річка Случ вважалася однією з найчистіших. Найбільшою різноманітністю тут характеризувалися двостулкові молюски наступних родин: Unionidae і Pisidiidae, але з роками ситуація значно погіршилася.

Янович Л.М. зазначає, що у результаті проведених моніторингових досліджень у межах усіх річкових басейнів України протягом 2007-2015 рр. перлівницевих виявлено лише у 54% випадків з 302 типових для них біотопів [1].

Стадниченко А.П. при розгляді видового багатства та популяційних характеристик двостулкових у басейні Случа за попередні роки робить висновок щодо бідності видового багатства [2].

У водних об'єктах Рівненщини та України в цілому спостерігається зменшення щільності поселення перлівницевих, що пов'язано із помітною деградацією водних екосистем та антропогенним навантаженням на гідроценози.

Метою нашого дослідження стало визначення видового складу, щільності поселень малакоценозів, вікової та статеві структури популяцій перлівницевих, що населяють річку Случ та її притоки.

Матеріалом дослідження слугували 250 екземплярів молюсків, зібраних у червні – серпні 2023 року з 6 біотопів: р. Случ (смт Соснове, с. Великі Селища, с. Губків, с. Маринин), р. Вилля (с. Вилля), р. Стави (с. Совпа).

У вибірках з різних біотопів басейну річки Случ виявлено 4 види молюсків родини Unionidae: *Anodonta anatina*, *Unio pictorum*, *U. tumidus*, *U. crassus*. Видовий склад малакоценозів перлівницевих з досліджених біотопів однаковий.

Щільність поселення молюсків родини Unionidae найбільша в р. Случ-1 і становить 8 екз./м², у р. Случ-2 – 6 екз./м², у р. Случ-3 – 5 екз./м², у р. Вилля - 5 екз./м², а в р. Стави спостерігається найменша щільність поселення перлівницевих – 3 екз./м².

Особливості біотопів, що були обрані для дослідження, визначають характеристики угруповань перлівницевих. Тому дуже низька щільність поселення молюсків у р. Стави (с. Совпа) пов'язана зі специфічними умовами на місці збору.

Інформація про місця виявлення молюсків та видове багатство поселень наведено у таблиці 1.

Таблиця 1.

Серії вибірок молюсків родини Unionidae під відповідними номерами (№), пункти збору, з яких вони були взяті, та видовий склад

№	Місце збору	Населений пункт	U. tumidus	U. pictorum	U. crassus	A. anatina
1	2	3	4	5	6	7
Вибірка молюсків за 2023 рік						
1	р. Случ	с. Соснове	+	+	+	+
2	р. Случ	с. Великі Селища	+	+	-	+
3	р. Случ	с. Губків	+	+	+	+
4	р. Случ	с. Маринин	-	+	-	+
5	р. Стави (ліва притока Случа)	с. Совпа	-	+	-	+
6	р. Виля	с. Вілля	-	+	-	+

Особливості біотопів, які були обрані для дослідження, характеризують угруповання перлівницевих. Тому низька щільність поселень молюсків у р. Стави (с. Совпа) викликана такими умовами місця збору, як поворот річки, піщане дно, швидка течія та відсутня рослинність. Найкращі умови для перлівницевих у р. Случ (с. Соснове), адже саме тут спостерігається найбільша щільність поселень молюсків.

Отже, у вибірках з різних біотопів басейну річки Случ виявлено 4 види молюсків родини Unionidae. Найпоширенішим і найпластичнішим з них є *Anodonta anatina*, яка є стійкою до антропогенних змін у водному середовищі.

Список літератури:

1. Янович Л. М. Перлівницеві UNIONIDAE Rafinesque, 1820 (BIVALVIA) в сучасних екологічних умовах України (стан популяцій, особливості статевої структури і розмноження, біоценологічні зв'язки та фауна: дис. ... доктора біологічних наук: 03.00.08. Київ, 2013. – 389 с.

2. Стадниченко А. П. Фауна України. Перлівницеві. Кулькові (Unionidae, Cycladidae).. – К.: Наук. думка, 1984. – Т. 29. – Вип. 9. – 384 с.